

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Modstandskampen 1940 - 45

Nr. 2 · Juni 2010

Gestapofanger
Krigssejlere
Modstandsfolk

HORSERØD
FRØSLEV
DACHAU
HANNOVER-STÖCKEN
NEUENGAMME
SACHSENHAUSEN
STUTTHOF
BUCHENWALD
THERESIENSTADT
RAVENSBRÜCK

ERHVERVSHÆMMEDE
FRA FRIHEDSKAMPEN

Modstand - vist nytter det...

Modstandskampen 1940 - 45

Gestapofanger Krigssejlere Modstandsfolk

Juni 2010

16. årg. nr. 2

Redaktion

Peter Eigenbroth, *Ansv. redaktør*
Østergade 35, Postboks 56, 9690 Fjerritslev,
Tlf. 98 21 22 00 Fax 98 21 24 31
Mail: peter@fjerritslev-tryk.dk

Modstandskampens Bladudvalg

Emmy Reitoft, Lykke Finderup, Peter Eigenbroth.

Indlæg dækker ikke nødvendigvis foreningens eller redaktionens synspunkter. (Eftertryk tilladt mod kildeangivelse)

Abonnement og bladregnskab

Peter Eigenbroth, Østergade 35, Postboks 56, 9690 Fjerritslev,
Tlf. 98 21 22 00 Fax 98 21 24 31

Tryk

Fjerritslev Tryk A/S

Pris

200 kr. Udenlandske abonnenter 250 kr.

Næste nummer

er planlagt til september 2010. Deadline herfor er 1. september.

29. august i Mindelunden

Højtideligheden den 29. august i Mindelunden i Ryparken i København begynder i år kl. 14. Årsagen hertil er, at højtideligheden i år falder på en søndag.

Programmet, der varer ca. en time, bliver det traditionelle med tale af en højtstående chef i Forsvaret. Den pågældende lægger efter sin tale en krans ved mindesmærket. Derefter lægges der kranser af formanden for Frihedskampens Frednings- og Mindefond, ceremonimester Chr. Eugen-Olsen og af formanden for foreningen "Danske Veteraner 1940-45" Erik Kragelund.

Hjemmeværnets Musikkorps og N.Zahles Pigeorkester medvirker som sædvanligt.

Der vil så vidt muligt blive sørget for siddepladser ikke blot til de særligt indbudte, men også til øvrige fremmødte, der har behov for at sidde ned.

*Med venlig hilsen
Jens Ege*

Flammen brænder igen

Mindesmærket for en ukendt kammerat, død i tysk koncentrationslejr, ved Helligåndskirken har været ude af drift i nogle år.

Det har været til stor ærgrelse for medlemmerne af Landsforeningen af fanger fra KZ-Neuengamme, som hvert år den 20. april afholder højtidelighed ved monumentet.

Derfor besluttede Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme, at henvende sig til Københavns kommune, for at få flammen tændt igen. Dette skete ved formand Helle Sørensen, der skrev til Klaus Bondam for at få hjælp, og det var en god ide. Kommunen satte straks Jens Peter Munk, fra park og vej, på sagen.

Der var ét problem: man havde ikke skrevet nogle steder hvilke dage flammen skulle være tændt. Helle spurgte derfor tidligere fanger, om der var nogle der havde ide om, hvilke datoer flammen skulle tændes. Og i samarbejde med bl. a. Helge Hansen, tidligere formand for KZ-Neuengamme (Danmark) og formanden for Frednings- og Mindefonden Christian Eugen-Olsen fandt

man de mindedage hvor flammen skal tændes.

Københavns kommune, Helligåndskirken og Landsforeningen af KZ-fanger fra Neuengamme, aftalte at Neuengammeforeningen står for at tænde flammen på følgende dage:

Den 9. april: Besættelsen

Den 20. april: De hvide busser kom fra Neuengamme med danske fanger

Den 4. maj: Frihedsbudskabet

Den 5. maj: Befrielsesdagen

Den 29. august: Samarbejds-politikken ophørte.

Den 19. september: Det Danske politis deportation til Tyskland

Den 24. december: Juleaften

Er der foreninger som ønsker at flammen skal tændes på andre dage kan man henvende sig til landsforeningen af KZ-fanger fra Neuengammes formand Helle Sørensen telefon: 59 18 66 89 eller 20 45 19 29

Leif Juul Sørensen

Den koldeste 4. maj i mands minde...

Af pens. overvagtimester Warmi S. Hansen

Solen skinnede, lyngen på Store Gravfelt blomstrede og træer og buske stod med et svagt lysegrønt skær, da bestyrelsesmedlemmer af Kammeraternes Hjælpefond mødtes med elever og lærere fra Tagensbo skole om morgenen i Mindelunden i Ryvangen for at lægge KH's kranse og sætte blomster på alle grave og ved mindetavlerne i Pergolaen.

Det flotte vejr holdt ikke, eftermiddagen bød på sorte skyer og en kraftig regnbyge - og under højtideligheden faldt temperaturen til 3-4 grader. Alligevel var 4-5.000 mennesker mødt op for at følge den stemningsfulde højtidelighed.

Kl. 19.36, en time før det lød for 65 år siden, blev frihedsbudskabet afspillet over højtaleranlægget.

Martin Frøland, næstformand i Kammeraternes Hjælpefond, bød velkommen til de fremmødte, inden N. Zahles kor dirigeret af Lis Vorbeck og Hjemmeværnets Musikkorps, dirigeret af Erik Jørgensen, var med til at gøre aftenen stemningsfuld.

To gamle modstandsfolk mødte som altid trofast op. Jørn Jensen fra Gestapofangerne for at bære frihedsfanen og Mogens Henrik Nielsen fra Bernadottegården for at bære Dannebrog op til hovedmonumentet før højtideligheden

startede, begge faner anført af Hjemmeværnets fakkelvagt.

Aftenens taler var forhenværende kirke- og kommunikationsminister Torben Rechendorff. Vi bringer her talen i sin fulde længde:

Når talen er om denne dag, disse timer og disse minutter for 65 år siden, kan man sådan med lidt god vilje sige, at den danske befolkning er delt i tre grupper: Først og fremmest er der dem, der selv var aktive og engagerede i modstandskampen eller fulgte den på nærmeste sidelinje. Dernæst er der os, der husker flere eller færre detaljer om de fem besættelsesår og derfor også kan genkalde befrielsesaftenen. Og endelig er der er dem, der af forholdsvis nærliggende årsager ikke forbinder andet med dette afsnit af danmarkshistorien end det, de har set, læst eller hørt.

Det er overflødigt at sige, at den første gruppe hurtigt bliver mindre. Det gør den anden også, - om end i roligere tempo. Den sidste gruppe er den helt dominerende. Selv om det måske er lidt underligt at konstatere det, kan det jo ikke bortforklares, at alle, der er født efter 1940, følelsesmæssigt ikke har andet forhold til besættelsesårene end de har til krigen i 1864 eller krigen 1914-18.

Aftenens taler, forhenværende kirkeminister Torben Rechendorff.

De seneste år har jeg selv oplevet just denne "opdeling" af danskerne på en uhyre konkret måde:

Jeg blev for et par år siden spurgt, om jeg ville være formand for Auschwitz-dagens repræsentantskab. Jeg tror mange ved, at Auschwitzdagen er den 27. januar. Også den markerede i år en 65-årsdag. Det var den 27. januar 65 år siden, den nazistiske udryddelseslejr Auschwitz-Birkenau blev befriet af sovjetiske tropper.

Det var 8. gang, vi i Danmark markerede Auschwitz-dagen, som er Danmarks officielle minde- og mærkedag for ofrene for Holocaust og - som det hedder - "andre folkedrab".

Markeringen foregår via en bred vifte af arrangementer ud over landet, arrangeret af "Dansk institut for internationale studier" (normalt forkortet DIIS). Lad mig helt kort nævne bare et par overskrifter om aktiviteterne:

- ca. 2000 elever på landets ungdomsuddannelser deltog i temadage rundt i landet,
- der var offentlige arrangementer i København, Roskilde, Århus, Odense og Helsingør,
- der blev afholdt et lærerkursus på Yad Vashem i Jerusalem om at undervise i Holocaust.

Børnene fra Tagensbo skole klar til at gå ud med blomster.

2. generation lægger blomster ved Henrettelsespladsen, pigens mor havde været med til at lægge blomster den 4. maj, da hun gik i skole.

Blomsterne fordeles ved de 151 mindetavler i Pergolaen.

- Der var et filmarrangement i "Cinemateket" i København.
- Der blev udgivet nye undervisningsmaterialer om holocaust både "den gang" og i vor egen tid.

Meget andet kunne nævnes. Dette her skal blot være et par overskrifter.

Og hvad oplever man så ved disse arrangementer?

Det har først og fremmest slået mig, at der bliver fuldstændig musestille i undervisningslokalet, når et menneske, der selv var i koncentrationslejr, får ordet og fortæller. Så er der ingen elever, der modtager sms'er eller hvisker med hinanden. De sluger beretningen!

Det har også slået mig, at mange elever får øjnene op for, at nok var det "dengang", men vi kender altså også til folkedrab og menneskelig fornærelse i 2010. Eleverne er meget optaget af at drage paralleller mellem "dengang" og nu. Jeg har et par gange deltaget i sådan nogle workshops med 15-20 elever og mærket deres engagement i disse temaer.

Som et væsentligt apropos til arrangementerne på Auschwitz-dagen vil jeg også nævne den film, som netop har set dagens lys med titlen "Theresienstadt – danske børn i nazistisk fangenskab". Filmen er bygget op om seks fremragende fortællere, der som børn blev deporteret til Theresienstadt med deres familier under den tyske besættelse af Danmark. De er (mærkeligt nok) blevet noget ældre, men de fortæl-

ler deres egen historie om dengang, alt sammen flettet sammen med historien om Danmarks besættelse, Europa i krig og Holocaust – nazisternes forsøg på at udrydde de europæiske jøder.

Hvorfor opholder jeg mig lidt ved disse ting?

Det gør jeg, fordi jeg synes det er så fantastisk vigtigt, at fortællingen om det, der skete i de fem år, ikke forsvinder sammen med de generationer, der på egen krop oplevede begivenhederne. Til at forhindre det skal vi bl.a. bruge Auschwitz-dagens forskellige arrangementer og filmen om de danske

børn i nazistisk fangenskab. Kan vi opnå at bare 200 8.klasser og 9.klasser ser den film, er meget vundet.

Det siger sig selv, at denne aften er en mindernes aften og erindringernes aften. Det er derfor vi står netop på dette sted, som jo i øvrigt blev indviet i morgen for 60 år siden. Det er en bevæget aften for jer, der selv stod midt i modstandskampen og for jer, der mistede mennesker I holdt af, fordi de kæmpede for at bevare denne lille nation.

Og det er en erindringernes aften for alle os, der – afhængig af alder – har flere eller færre glimt gemt i os. Jeg kan

Mindemuren i Pergolaen

jo ikke skjule, at jeg just var blevet tre år, da Danmark blev besat den 9. april 1940 og altså lige blevet 8 år, da frihedsbudskabet lød. Derfor er mine erindringer om de svære år altså barnets erindringer, sådan som det er for mange, mange mennesker.

Jeg bebrejder sådan normalt ikke mine forældre væsentlige ting. Men i det, der hedder erindringens klare lys, må jeg alligevel påtale, at de lod min bror og mig blive i vore senge hin aften for 65 år siden. Vi måtte nøjes med at høre glædesråbene fra villavejene i Birkerød og undres over det hurtigt iscenesatte fyrværkeri fra en af naboerne. Til gengæld tog vi så revanche dagen efter, deltog i nedrivningen af mørklægningen og gik gennem den lille forstad til København, alt mens frihedskæmperne på lastvogn hentede de mere tvivlsomme elementer frem i dagslyset.

Men på trods af at denne aften altså nødvendigvis må være mindernes og erindringernes aften, er det vigtigt for mig at understrege, at hvis den alene er det, vil den jo forsvinde ud i tågen om ganske få år. Af indlysende grunde!

Og dermed vender jeg så tilbage til mine erfaringer omkring markeringen af den årlige Auschwitz-dag. Den har to hovedelementer: At fastholde begivenhederne den gang på den ene side og trække linjer frem til verden anno 2010 på den anden. Med andre ord: Hvis vi ikke drager en lære af de fem år, hvis vi ikke evner at fortælle og forklare forløbene for de næste generationer og hvis vi ikke evner at pege på, at der også i 2010 foregår folkedrab, undertrykkelse og menneskelige rædsler, så vil dette sted, disse grave og disse

mange navne i bedste fald være at sammenligne med alle de andre kirkegårde ud over landet!

I de år jeg var kirkeminister kom jeg ganske ofte på dette sted. Det gjorde jeg af den enkle grund, som mange af jer, der er her i aften, kender: Kirkeministeren modtager de besøgende udenlandske statsoverhoveder, når de nedlægger en krans ved Axel Poulsens store magtfulde monument. Det er en ganske kort og enkel højtidelighed, som normalt ikke påkalder sig stor offentlig interesse.

Jeg husker især ét besøg.

Det fandt sted om formiddagen mandag den 27. maj 1991. Nede fra porten og op ad vejen kom en lille, spinkel mand gående. Det var den daværende præsident for – som det hed – "Den Tjekkiye og Slovakiske republik" Václav Havel (senere blev han det nye Tjekkiets første præsident). Vi fulgtes ad hen til monumentet, hvor han lagde sin krans. Han hilste på de fremmødte tidligere modstandsfolk og vi vekslede et par bemærkninger. Og det var sådan set det.

Hvad var nu det, der gjorde et så stort indtryk? Det var såmænd bare, at her stod jeg sammen med et menneske, der (født i 1936) havde samme forhold til 2. Verdenskrig som jeg selv. Barnets. Men jeg stod samtidig ved siden af et menneske, der på sin egen krop havde følt, at undertrykkelse, nedværdigelse og forfølgelse ikke kun var noget med "engang", men desværre også havde været en helt afgørende del af hans eget liv. Fængslet adskillige gange for "undergravelse af republikken". Hans breve fra fængslet til hustruen Olga fra 80'erne er bevægende læsning.

Kammeraternes Hjælpefonds kasserer Poul Brandt ved mindestenen for KZ-fangerne.

Og så er jeg tilbage, hvor jeg begyndte. Denne dato – og de andre mærkedage fra besættelsesårene, først og fremmest 9. april – har sit væsentlige indhold i sig selv! Det er den bevægede mindedag, eftertankens dag og lysenes og blomsternes dag. Lad aldrig disse dage gå i glemmebogen!

Besættelsen sluttede i disse timer for 65 år siden. Men verden er stadig ond. Derfor er det så fantastisk vigtigt, at generationerne efter os bliver bevidste om, både hvad det var der skete, – og at der er linjer op til vores egen tid. Som altid er forudsætningen for at forstå nutiden, at man har et grundigt indblik i fortiden. Det er ikke alle, der erkender det, men sådan er det!

Warmi Hansen modtager Hjemmeværnets Hæderstegn.

Warmi Hansen hædret

I forbindelse med Hjemmeværnets 4. maj parade er det også dagen hvor Hjemmeværnet anerkender lang og tro tjeneste samt særlige indsatser, og her modtog tidligere overvagtimester i Mindelunden Warmi Hansen, Hjemmeværnets Fortjensttegn af oberstløjtnant P. Gordon Nielsen med følgende begrundelse:

"Du har gennem en meget lang årække fungeret som den koordinerende

kraft for at sikre en værdig gennemførelse af aktiviteterne omkring de årlige mindehøjtideligheder 4. maj samt juleaften, hvor Danmarks befrielse samt faldne modstandsfolk under 2. Verdenskrig mindes.

Du har udvist vedholdenhed og engagement og du har ydet en konstant positiv indsats i forhold til at inddrage Hjemmeværnet positivt i disse højtideligheder".

Mærkedagene, forår 2009

9. april

En kold 9. april formiddag samledes ca. 70 personer ved Bernadottes mindeag for at mindes 70-året for Danmarks besættelse.

Mogens Henrik Nielsen bød velkommen til de fremmødte og fortalte kort om indledningen til de 5 forbandede år i Danmark, hvorefter han bad fanerne om at blive ført frem.

Fanerne blev ført af Povl Kildemoes med Per Johansen som fanevagt og af Helge Hansen med Peer Jensen som fanevagt.

Vi sang en fædrelandssang og derefter blev der lagt blomster. Jytte Sass lagde for Bernadottegården og Peer Jensen lagde for Bernadottegårdens Venner. Da det var en "rund dag" havde vi været så heldige at få en ung mand, Steven, til at blæse "The Last Post" på trompet. Det var en vanskelig opgave på grund af kulden, men det lød alligevel rigtig smukt, da blomsterne blev lagt og mens fanerne blev sænket.

Vi sang endnu en sang, før Emmy Reitoft takkede for det store fremmøde – trods kulden. Der blev inviteret til formiddagskaffe, rundstykker og "en lille en" nede i hus 4, og derefter blev fanerne ført ud.

Alle de fremmødte trængte til kaffen og en hyggelig snak, før man gik hver til sit.

4. maj

Sædvanen tro tog vi i Mindelunden. Beboerfonden havde bestilt 2 store lift-busser, så der kunne være plads til alle, der ville med.

Også denne dag var kold, ikke en typisk lun forårsaften, men alligevel var der næsten 70, der tog imod tilbudet om at komme med i Mindelunden og opleve den stemningsfulde aften der.

Sædvanen tro gik vi i samlet flok til Henrettelsespladsen, hvor Mogens Henrik Nielsen lagde en buket. Begge Bernadottegårdens faner deltog, den ene blev båret af Helle Elmgreen, den anden af Vagn Hansen. Vi stod stille en stund og sang så "Altid frejdig når du går", før vi gik op til højtideligheden ved det store monument.

Vi havde igen i år stole med fra Bernadottegården, så alle kunne sidde ned, og igen i år fik vi pladserne helt forrest, så alle kunne se og høre.

Zahles kor sang, hjemmeværnsorkesteret spillede og fanerne blev ført ind,

Steven med sin trompet.

Bernadottegårdens fane af Mogens Henrik Nielsen og Modstandsfanen af Jørgen Jensen.

Tidl. kirkeminister Torben Rechenдорff holdt en personlig tale, hvor han bl.a. mindedes sine egne oplevelser som dreng d. 4. maj 1945, og vi sang nogle af de sange, som vi gerne synger når vi er i Mindelunden.

Efter at have hilst på dem vi kendte og været en tur rundt ved Mindemu-

Godt indpakkede 9. april deltagere.

Mogens Henrik byder velkommen.

Fanerne 9. april.

ren, gik turen atter til Roskilde, hvor vi blev modtaget af Bernadottegårdens Venners utrolig smukke lysallé. Inde i hus 4 var der dækket op til kaffe, Gammel Dansk, snitter og en øl/vand. Efter at have hygget os en times tid, tog vi afsked med hinanden, så vi kunne være friske til en ny dags oplevelser.

5. maj

Dagen begyndte ude ved Folke Bernadottes Mindeeg. Emmy Reitoft bød velkommen til de mange fremmødte og bad fanerne om at blive ført frem.

Begge Bernadottegårdens faner var med, den ene blev båret af Ingolf Gildam med Peer Jensen som fanevagt, den anden blev båret af Mogens Henrik Nielsen med Per Johansen som fanevagt.

Efter at have sunget "En lærke Lettet" blev ordet givet til tidl. modstandsmand og KZ-fange Povl Kildemoes, der talte stærkt og godt om de hårde tider i kz-lejrene, om familiernes afsavn, om de få glæder, f.eks. at kunne skrive et lille brev hjem til forældrene eller kæresten.

Vi sang frihedssangen, hvorefter der

blev lagt blomster. For Bernadottegården lagde Hanne Bahnsen en buket, og for Bernadottegårdens Venner lagde Rie Hansen en buket.

Vi sluttede med at synge vores fædrelandsang, hvorefter Emmy sluttede af med at takke for det fine fremmøde og bad fanerne om at gå ind.

Efter mindehøjtideligheden fejrede vi Bernadottegårdens fødselsdag med spisning og underholdning i hus 4.

*Emmy Reitoft
Roskilde*

I sommerhus med Bernadottegårdens Modstandsgruppe

I ugen fra d. 15. maj til d. 22. maj havde vi fået lov til at låne et sommerhus. Det ejes af en kvindeløge i Roskilde og lånes ud gratis – dog mod at betale for vand og el. Huset ligger i Gershøj, på vestsiden af Roskilde Fjord. Huset er indrettet for handicappede.

Da der kun er overnatningsmulighed for 3 og en køjeseng, kørte vi hjem og sov, og kørte ud med et nyt

hold hver dag. Vi var mellem 8-10 hver dag. Vi var 2-3 frivillige hjælpere afhængig af, hvor meget hjælp de enkelte beboere skulle have. 1-2 hjælpere købte rundstykker og kørte ud i huset kl. 9.00, dækkede bord og lavede kaffe til vi andre kom. Så sad vi og hyggede os og snakken gik livligt. De fleste dage var vejret med os, så vi kunne sidde lidt ude på den dejlige, overdækkede terrasse.

Kl. 13.00 serverede vi frokost med sild, røget laks, lune fiskefileter, lun ribbensteg og ost. Dertil naturligvis øl og snaps.

Dagen sluttede af med kaffe og et lille stykke kage. Kl. 17.00 var vi tilbage på Bernadottegården igen.

Beboerne var glade for at komme lidt ud i forårsvejret, og have tid til at hygge sig sammen i mindre grupper.

Afskedsreception for Emmy Reitoft

Den 1. april blev Emmy Reitoft behørigt fejret i anledning af, at hun sluttede et langt og engageret arbejdsliv.

Formand for Bernadottegården's bestyrelse samt for Sjællands-afdelingen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen, Mogens Henrik Nielsen, holdt i den anledning tale for Emmy og sagde bl.a.:

Emmy Reitoft blev ansat som forstander på Bernadottegården i Roskilde i juli 1989 og sluttede den 1. april 2010.

Ingen, som har truffet Emmy Reitoft, kan være i tvivl om, hvor hun stammer fra. Bornholm er hendes fødeø, og mindst én gang om året skal Emmy til Svaneke for se sit barndomshjem.

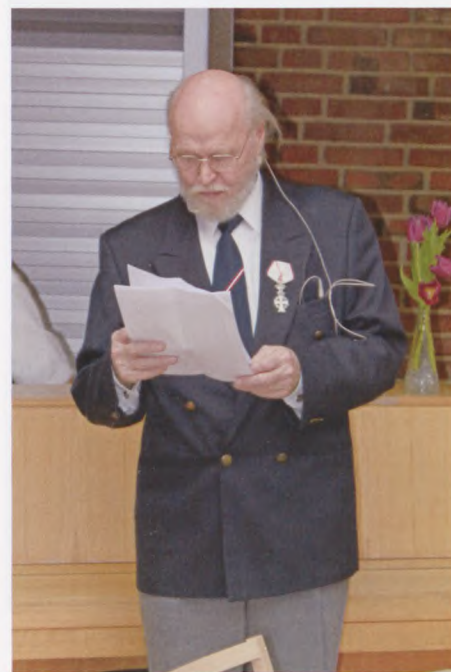
På Bornholm blev hun uddannet som sygeplejerske, og her blev hun gift og fik sine første børn. Siden flyttede parret til Nykøbing F., hvor Emmy blev plejehjemsleder. Familien blev større. I alt 4 børn blev det til. I 1989 fik de på plejehjemmet i Nykøbing F. en tidligere ansat fra Bernadottegården i Roskilde. Det lød spændende med de gamle modstandsfolk og tidligere fanger, så da stillingen som leder i 1989 blev opslået, slog Emmy til, søgte og fik jobbet.

Det var en meget hård begyndelse for hende. Der herskede stor turbulens,

huset var med hendes egne ord i krise, efter at man havde haft en forstander, som viste sig at være kriminel. Han blev fjernet og efterlod huset i vild uorden. Arbejdsklimaet var ødelagt og de ansatte søgte væk. Ikke nok med det, så havde der udviklet sig et dårligt samarbejde mellem en del af bestyrelsen og Roskilde Kommune, og jævnligt var der overskrifter i den lokale avis som: "Igen ballade på Bernadottegården". Der måtte en ny bestyrelse til - og Emmy Reitoft fik skik på tingene. Hun fik et godt samarbejde i stand med både bestyrelse og Roskilde Kommune. Det var et hårdt arbejde at få et plejehjem med 60 beboere og endnu flere personaler til at fungere som en enhed.

Efter Emmys vanskeligheder i begyndelsen af sin ansættelse, fik hun et godt samarbejde med den nye bestyrelse og kommunen. Emmy var den, der med autoritet førte an. Som leder var hun naturligvis en vigtig person ved bestyrelsesmøderne, hvor hun gav alle de nødvendige informationer om Bernadottegården, ligesom hun altid var klar til at besvare vore spørgsmål, især når der var noget, vi ikke forstod. Emmy deltog i diskussionerne på en kvalificeret måde.

Emmy Reitoft havde meget hurtigt

Mogens Henrik Nielsen taler.

forstået, at de gamle modstandsfolk, de tidligere fanger og krigssejlerne havde nogle særlige problemer, som stammede fra krigens tid, og som hun ikke havde kendt før i sit tidligere arbejde. De trængte til, at der var nogen, der forstod, hvorfor de havde det sådan. Man mærkede, at Emmys hjerte bankede for dem, og ret hurtigt be-

Et udsnit af de mange gæster.

gyndte hun at etablere en KZ-undervisning for sit personale om gruppens problemer - problemer som fik navnet KZ-syndrom. I forbindelse med undervisningen fik Emmy arrangeret studieture for personalet til Frøslev og Neuengamme, begge lejre som mange danske måtte opholde sig i under besættelsen. Som formand for bestyrelsen og som tidligere fange hjalp jeg Emmy ved denne undervisning og deltog i hendes studieture til disse lejre, hvor deltagerne ved selvsyn fik et indblik i, under hvilke forhold de danske fanger havde levet der. En tur varede fra fredag morgen til søndag aften, og Emmy Reitoft fik arrangeret omkring en til to ture om året. Bernadottegården lagde bus og chauffør til, og selve turen var gratis for deltagerne. Alle personaler fik chancen for at komme med.

Bestyrelsesmedlemmerne kom på skift med på en tur, og en enkelt gang havde vi også medlemmer fra socialudvalget med. Jeg tror, at alle fik et positivt udbytte. Men det var ikke bare selve turene med deres indtryk, der var positive; det gav også en styrkelse i samarbejdet med personalet.

På en af disse ture fortalte Emmy mig, at hun havde fået overdraget en del bøger fra afdøde beboere. Hvad skulle man gøre ved dem? Der var ikke langt fra tanke til handling. "Hvad om vi laver et bibliotek med bøger, der omhandler Besættelsen med dens modstandskamp og følgerne af den: Arrestationer, fængsler, lejre og henrettelser?" Det blev begyndelsen til det bibliotek, som vi stadig arbejder med og udvider.

Emmy Reitoft er altid gået foran, når det gjaldt om at gøre noget for Bernadottegården og dens beboere. Hun arrangerede ture og udflugter og sammenkomster, som også er en vigtig del af Bernadottegårdens liv i dag.

Efter 25 år skulle Bernadottegården ifl. en overenskomst overgå til Roskilde Kommune. Emmy havde ikke lyst til at fortsætte som leder. Hun ville hellere koncentrere sig om de mennesker, som hendes hjerte bankede så varmt for. De gamle modstandsfolk og fangerne. Så hun blev ansat som KZ-sygeplejerske med et særligt arbejdsområde for denne gruppe beboere, hvor hun blandt mange andre opgaver har udført et stort socialt arbejde mellem dem, bl.a. med besøg hos dem, når de blev indlagt på sygehuset, ligesom Emmy har

Pool Kildemoes taler.

stået med fanen ved deres kiste, når de skulle bisættes. Emmy har tilrettelagt nationale dage som 9. april, 4. og 5. maj og Bernadottegårdens fødselsdag, den 29. august, og hun har visiteret tidligere modstandsfolk, som søgte ind på Bernadottegården, og på mange andre områder har Emmy udøvet en stor indsats. Man kan nævne hendes samarbejde med Arbejdsskadestyrelsen, hvor hun har hjulpet mange beboere med at søge erstatning m.v., og Beboerfonden, hvor hun gennem årene som et meget aktivt bestyrelsesmedlem har været

Arthur Poulsen, formand for Bernadottegårdens Venner, taler.

med til, som der står i fundatsen: At give tilskud til arrangementer, kulturelle aktiviteter, underholdning og udflugter på Bernadottegården.

Nu bliver Emmy Reitoft 65 år og skal gå på pension, mange vil savne hende, men heldigvis har hun lovet at fortsætte som frivillig medarbejder.

Til slut en stor tak for de mange års gode samarbejde, Emmy.

*Mogens Henrik Nielsen
Tidl. fange og formand for
Bernadottegårdens bestyrelse.*

Tak

"Tak er kun et fattigt ord" – en strofe fra en kendt sang. Men for mig er det svært at udtrykke den store tak til alle jer, der var med til at gøre min afskedsreception til en meget særlig dag. Takken gælder alle jer, der var med på dagen, jer der sendte dejlige brevhilsener og gaver. Det var helt overvældende.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at jeg helst ville have sagt pænt farvel og så ud ad bagdøren, sådan blev det ikke, og det er jeg da glad for i dag.

*Kærlige hilsener til jer alle
fra Emmy Reitoft*

Konference i Neuengamme

I dagene d. 1. og 2. maj 2010 blev der afholdt en konference i KZ-lejren Neuengamme. Konferencens titel var:

Skandinavien gennem nazi-perioden og "Operation Bernadotte". Oplevelser og erindringer.

Til konferencen var der blevet inviteret vidner fra såvel Danmark som Norge og Sverige. En del af de inviterede magtede ikke at tage af sted, men der var alligevel en tidl. KZ-fange fra Odense, Poul Nielsen, samt Mogens Henrik Nielsen fra Roskilde. Udover vidnerne var der inviteret forskere og historikere fra de skandinaviske lande og fra Neuengamme.

Jeg var inviteret med som gæst, og det var jeg glad for, da det var et par meget gode og interessante dage.

Mogens Henrik og jeg fløj fra Karstrup til Hamburg d. 30. april, hvor vi blev hentet af Michael Grill, som var medarrangør af konferencen, og som nok er kendt af en del af bladets læsere, idet han har taget sig af mange danske grupper igennem de senere år.

Vi blev kørt til vores hotel Telecom, som ikke ligger så langt fra Neuengamme. Om aftenen mødte vi nogle af de andre scandinaver, som skulle medvirke i konferencen, bl.a. den norske modstandsmand Bernt Lund (Sachsenhausen), Axel Molin fra Sverige, tidl. chauffør i "De Hvide Busser", Poul

Nielsen (Sachsenhausen) fra Odense og Poul Levine (historiker) fra Uppsala.

Den 1. maj blev alle hentet i en bus på hotellet kl. 8.00 og kørt til Neuengamme. Der var ca. 45 personer med til konferencen, som hver dag varede til kl. ca. 20.00, afbrudt af et par kaffepauser og en frokostpause. Konferencen foregik primært på tysk og engelsk, flere af skandinaverne talte deres eget sprog, og blev tolket af Frank Lehmann, der taler såvel dansk som norsk og svensk.

Der blev talt om Sveriges neutralitet, om jødernes forhold op til krigen og under krigen, om tyskernes handel med Sverige, om tyskernes eget forhold til nazi-tiden og meget mere.

Der var især én episode, der gjorde et stort indtryk på mig.

Den 2. maj om morgenen skulle Mogens Henrik fortælle om sin tid som fange i den tyske KZ-lejr Neuengamme. På rækken foran mig i den lille sal, sad den norske KZ-fange Bernt Lund.

Pludselig kunne jeg se at hans skuldre rystede, og at han sad med hovedet helt nede mellem sine hænder. Han græd. Jeg tog ham om skuldrene og forsøgte at trøste lidt. Efter foredraget omfavnede han Mogens Henrik og sagde:

"I alle disse år har jeg følt mig så alene, jeg troede at jeg var den eneste. Og pludselig står der en på talerstolen,

To tidligere fanger: Bernt Lund, Norge og Mogens Henrik Nielsen, Danmark.

Tidligere chauffør af "De Hvide Busser" Axel Molin, Sverige.

Fra venstre Folke Schimanski fra Sverige, Mogens Henrik Nielsen og tolk Frank Lehmann.

og fortæller min historie". Han var først begyndt at tale om sin tid som KZ-fange i 1999, og har i de mange år ikke haft kontakt med kammerater fra den tid. Behøver jeg at fortælle, at Bernt Lund og Mogens Henrik var meget sammen resten af tiden, og at Bernt Lund har lovet at komme til Danmark senere på året.

Det var dage, der var fyldt med historie og med stærke følelser. Vi mødte rigtig mange dejlige mennesker, som var med til at gøre dagene så oplevelsesrige, som de var.

*I taknemmelighed
Emmy Reitoft*

Forårsudflugt til Frøslevlejren, Dannevirke og Sydslesvig

Af Ingelise Serges

Lørdag den 17. april tog 29 medlemmer af Foreningen på tur. Første destination var Frøslevlejren nær den danske grænse. Vejret var smukt, solen skinne selv om vi var truet af vulkanasken fra Island, men det var i de højere luftlag, da flytrafikken i hele Europa var indstillet.

Der blev lagt en krans i dannebrogfarver og med de blå-hvide-røde bånd, og udtalt et ære være mindet, og "Altid frejdig når du går" blev afsunget, fanen var ligeledes til stede.

Den 13. aug. 1944 ankom de første 741 fanger fra Vestre Fængsel samt Hørslevlejren i Nordsjælland.

Som betegnelsen "Polizeigefangenenlager Frøslev" antyder, husede lejren det tyske sikkerhedspolitis fanger, og dets chef i Danmark – Otto Bovensien – lagde retningslinierne for driften. Lejrens kommandantskab bestod af SS-personel, ganske som i en KZ-lejr, medens det var personel fra det tyske Ordnungspolizei, som varetog den indre lejrledelse, først og fremmest opsynet med fangerne.

Det der gjorde Frøslevlejren speciel i europæisk sammenhæng, var "Den Danske Forvaltning i Frøslevlejren". Det var lykkedes at overtale Werner Best til at lade det danske fængselsvæsen sørge for fangernes forplejning og visse andre forsyninger.

Den danske Forvaltning blev placeret lige uden for det egentlige lejrområde. Inde i selve lejren var Den danske Forvaltnings hovedbastion lejrkokkøkkenet. Herved fik fangerne rigelig og nærende kost.

Lægger man dertil, at tortur, vold og drab ikke forekom i Frøslevlejren bortset fra, at en enkelt fange kom for tæt på hegnet og blev skudt, må man give lejren betegnelsen "Verdens mærkeligste KZ-lejr".

Men vi må jo ikke glemme, at der herfra gik fangetransporter videre til KZ-lejrenes rædsler sydpå.

Foreningen lægger en krans ved mindestenen i Frøslev-lejren.

Vi gennemgik og besøgte de barakker, som var indrettet med alle de effekter, der havde været brugt i fangelejren. Om det så var en af de "Hvide Busser", som havde transporteret KZ-fanger hjem fra Tyskland, havde man bevaret for eftertiden.

Det var en utrolig interessant, spændende og tankevækkende udstilling, og man kunne sagtens have brugt mere tid til at fordybe sig yderligere.

Efter Frøslev gik turen videre til Dannevirke-museet og til Sydslesvig.

I 1944 havde den tyske værnemagt planer om at sløjfe Dannevirke til fordel for en nordvendt kampvognsspærring. Formålet var at beskytte Tyskland mod allieret angreb gennem Jylland.

Vi spiste først frokost, og besøgte dernæst museet, der meget interessant fortæller og viser de første forsvarsvolde mod syd, der blev bygget omkring år 650. Dannevirke er det største arkæologiske oldtidsminde i Nord-europa.

Den arkæologiske park ved museet omfatter Dannevirkes hovedvold, Valdemarsmuren, voldstedet Thyrborg og skanse 14 fra 1864, hvorfra den dan-

ske hær i al hast måtte rømme, og så kender vi jo den sørgelige skæbne, der blev Sønderjylland til del indtil Genforeningen i 1920.

Efter Dannevirke kørte vi over til Vikingebyen Hedeby eller Haithabu, som den benævnes dernede.

Vi var ikke inde på selve området, men besøgte den lille Andreaskirke, formentlig rejst omkring år 1200. I overleveringen, men også i litteraturen og på billeder, hed kirken i lang tid "Ansgar-kirke", man kan møde dette fejlagtige navn den dag i dag.

Ansgar-traditionen kan afledes af kendsgerningen, at denne Nordens Apostel allerede i 849 byggede den første kirke i vikingetidens vidtberømte handelsstad Hedeby.

Fra kirkebesøget gik turen videre gennem Slesvig by, og ud forbi det nye A.P. Møller gymnasium, der er skænket til det danske mindretal i Sydslesvig.

Turen gik herefter nordpå igen til Kværns Kro, hvor der blev spist middag. Det havde været en dejlig og oplevelsesrig dag med hyggelig og dejligt samvær.

Neuengammeforeningens pilgrimstur til Neuengamme 2.-5. maj 2010

Gedenkstätte KZ Neuengamme havde i år inviteret til højtideligheder i anledning af 65 årsdagen for afslutning af 2. verdenskrig.

Vi drog af sted med 6 tidligere KZ fanger fra Neuengamme i alderen 82 – 92 år, vi blev 25 personer i alt og vi havde igen Mogens fra St. Grandløse til at styre bussen.

Tidligere fanger fra Neuengamme:

Helge Hansen, Ernst Nielsen, Henning Jensen, Jørgen Møllerup, Hans Sørensen og Olaf Sørensen.

Den 3. maj

Dagen startede med reception og taler på Hamburg Rådhus, hvorefter vi kørte til Neustadt.

Vi fik følge af Karl Salling Møller, han var selvkørende i følge med sin bror og sin datter.

I Neustadt havn lå der 5 både, vi kom ombord i. Skibene sejlede os ud i Neustädterbugten til det sted, hvor skibene Cap Arcona og Thielbek blev beskudt og sænket den 3. maj 1945. Her omkom 7000 mennesker, alle KZ-fanger. Da vi nåede det sted, hvor skibene sank, stoppede motorerne, og vi lagde krans og blomster på vandet – det var meget stemningsfuldt.

Derefter var der mindehøjtidelighed ved stranden i Neustadt med taler og kranselægning.

Den 4. maj

Det første hold kørte kl. 10.00 til Neuengammelejren, hvor Henning Jensen gik forrest og fortalte om sine oplevelser som KZ-fange i Neuengammelejren for gruppen. Foreningens krans blev lagt ved Danmarksstenen af Henning Jensen.

Kl. 12.00 kørte sidste gruppe til Neuengamme, hvorefter vi blev samlet for at lægge vores krans i stilhed ved krematoriepladsen. Kransen blev lagt af Helge Hansen.

Efterfølgende var der mulighed for at bese hele området.

Hamburg Senat var også denne dag vært, og der var middag for os alle i Waltherwerke, en meget fin og lækker

Robert Pincon får overrakt Neuengammeforeningens æresstatuette.

Foto: Jacob Juel Sørensen

buffet med varme retter, salater og desserter. Der gik tjenere rundt, der sørgede for vores væskebalance.

Kl. 17.00 var der kranselægning ved det store internationale mindesmærke. Kl. 17.30 startede mindehøjtideligheden i Klinkerwerk med taler af Ole von Beust, Hamburgs borgmester - Robert Pincon, fra Frankrig og Præsident for AIN, Bojana Zokalj Jesih, fra Slovenien og repræsentant for 2. generation samt Dr. Detlef Garbe, Direktør for Neuengamme, desuden var der korsang af Neuer Chor Hamburg.

Den danske Neuengammeforening havde besluttet, at Robert Pincon skulle have foreningens æresstatuette – statuette forestiller tre udhungrede KZ-fanger - muselmænd - der støtter hinanden.

Æresstatuetten er en afstøbning af en træfigur skåret af en dansk fange i Neuengammelejren i 1944 – 45. Figuren er blevet smuglet ud fra Neuengammelejren og hjembragt til Danmark i 1945. Statuetten gives af foreningen til personer eller organisationer, der ved deres virke har haft en særlig betydning for humanitært arbejde samt for de tidligere danske fanger i koncentrationslejren Neuengamme og deres familier.

Vi fik mulighed for at overrække Robert Pincon æresstatuetten ved højtid-

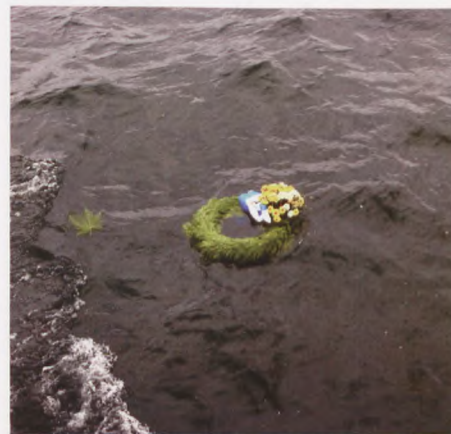
ligheden i Klinkerwerk.

Begrundelsen er, at det er Robert Pincons fortjeneste gennem hans store arbejde og udholdenhed, at Neuengammelejren er, hvad det er i dag.

Vi samledes senere til kammeratskabsaften, hvor vi fik selskab af Karl Salling og hans familie samt vores tolk og guide Frank Lehmann og hans døtre. En rigtig hyggelig aften med historier og sange.

Den 5. maj startede vi hjemturen, hvor der blev spist hvide asparges i Heiligenhafen.

Helle Sørensen, Formand for Neuengammeforeningen.

Der blev lagt krans i Neustädterbugten.

Foto: Jacob Juel Sørensen

Frihedsmuseets

Modstandsdatabase i god gang

– men København og Brigaden endnu ikke klar

Af Erik Heimann Olsen

Frihedsmuseet i København benyttede årsdagen den 4. maj til at indbyde til et møde om udviklingen i det store projekt "Modstandsdatabase" (tidl. omtalt nr. 2/2009 side 3). Orienteringen blev givet af museets overinspektør Esben Kjeldbæk og museumsinspektørerne Henrik Lundbak og Jakob Sørensen, der omtalte udviklingen i basen i det første år.

Da basen blev præsenteret den 4. maj 2009, omfattede den navne fra modstandsbevægelsens mandskabslister

for Jylland og Bornholm. I det forløbne år er navnene fra listerne for Fyn og Sjælland kommet med, og der mangler nu kun København og Den Dansk Brigade, oplystes det.

På mødet præsenteredes også en række nye muligheder i Modstandsdatabase:

Der bliver mulighed for at "linke" (skabe forbindelse mellem) databasen og museets arkiv og på længere sigt for at "downloade" (overføre) de originale kilder til ens egen PC.

Allerede nu kan man gratis overføre fotos fra besættelsestiden til såvel pri-

vat brug som professionel anvendelse. Modstandsdatabase kan også "linke" med Frøslevlejrens Museums database over fangerne i lejren 1944-45.

Der er også tænkt på undervisningen i gymnasiet. Man vil således kunne sammenligne modstandsbevægelsen i forskellige dele af landet eller forskellige typer af modstandsarbejdet. Det vil, anfører Frihedsmuseet, give mulighed for at udføre grundforskning på egen hånd.

Databasen kan findes på Nationalmuseets hjemmeside, www.natmus.dk

Kammeraternes Hjælpefond

Årsmøde 2010

Kammeraternes Hjælpefonds årsmøde den 5. maj havde kun 7 deltagere af 12 mulige. Tre deltagere havde andre forpligtelser omkring 4.-5 maj. En var sygemeldt. Mødet holdtes i Admiral Gjeddes Gård, som også var vært ved den efterfølgende frokost.

Mødets vigtigste punkt var færdiggørelsen af forslag til ny fundats til erstatning for den nuværende, længst forældede. Der var enkelte, især sproglige justeringer, og fundatsen blev vedtaget af de 7 tilstedeværende plus tre medlemmer via fuldmagt, i alt 10 stemmer. Sagen kan nu overgives til Civilretsstyrelsen, således at den ny fundats kan endeligt godkendes i løbet af det kommende år, i god tid før næste årsmøde.

Der var stor tilfredshed med forløbet af 4. maj i Mindelunden, ikke mindst med fhv. kirkeminister Torben Rechendorffs tale.

Til forretningsudvalget genvalgte formanden, Martin Frøland, næstformanden, Warmi Hansen, sekretæren,

Kammeraternes Hjælpefonds årsmøde den 5. maj. Fra venstre Aase Beck Eigenbroth, Martin Frøland, Hans Henrik Høy, Jørgen Viggo Nielsen, Lilian Berg og Poul Brandt. Foto: Warmi Hansen.

Aase Beck Eigenbroth samt Anna-Lise Clausen (uden portefølje).

Til 4. maj-udvalget genvalgte Poul Brandt, Anna-Lise Clausen, Martin Frøland, Warmi Hansen, Jørgen Viggo Nielsen Nielsen og Hans Henrik Høy.

Efter mødet var der frokost for bestyrelsesmedlemmerne og deres ægtefæller. I år deltog i anledning af 65-året for befrielsen tillige repræsentanter for Hjemmeværnet, der yder stor indsats i Mindelunden den 4. maj, nemlig Mar-

tin Ottesen og P. Gordon Nielsen. Desuden deltog Birgitte Foghmoes, kirkegårdsinspektør for Holmens Kirke, hvorunder Mindelunden hører.

Efter en lækker frokost holdt Jeanne Grønbæk, indehaver af Admiral Gjeddes Gård, et fængslende foredrag om bygningen og dens historie.

Mødet sluttede, traditionen tro, med "Altid frejdig".

Aase Beck Eigenbroth

Det var et skilt på en gade i Tyskland, der først gjorde mig opmærksom på de uhyggelige begivenheder i Belower Wald for 65 år siden.

Mindested for døds

Af Erik Heimann Olsen

berg, blev vi fra altanen på vort hyggelige, lille hotel opmærksomme på et stort skilt for enden af vejen med noget rødt på. Det viste sig at berette, at en "Todesmarsch" (døds-march) i april 1945 havde slæbt sig gennem den lille og ellers fredelige by.

tvang SS'erne dem til at tilbagelægge op til 40 km om dagen til fods i den iskolde vinter. Tilbage i lejren blev "kun" ca. 3.400 fanger, som blev befriet af russerne og polakkerne den 22. og 23. april.

Kunne de afkræftede fanger ikke klare marchen, blev de efterladt på stedet, mange efter at være skudt eller på anden måde myrdet af SS'erne. Nær byen Wittstock, der i dag ligger ved motorvejen Rostock-Berlin, gav SS den 23. april fangemarchen ordre til at gøre holdt i den lille skov Belower Wald på et område på ca. 20.000 kvadratmeter.

SS'erne "indbød" sig selv som "gæster" i den nærliggende landsby Grabow, hvis indbyggere med eller mod deres vilje måtte stille husly og fortæring til rådighed for de svært bevæbnede, brutale soldater. Derimod måtte de nu 16.000 kz-fanger sove og i øvrigt opholde sig under åben himmel i skoven uden ly, læ, mad og vand. De måtte ligge på jorden eller med hænderne grave fordybninger i skovbunden. "Føden" var bl.a. blade og bark fra træerne, hvoraf en del endnu i dag bærer inskriptioner indridset dengang af fangerne.

Endestation Schwerin

Efter nogle dage, den 29. april, blev de overlevende, afkræftede fanger, deraf mange syge, beordret på videre march. Det anslås, at 7-800 fanger døde under opholdet i skoven. 132 ligger begravet på kirkegården i den nærliggende landsby Grabow. Over 1.000 fanger omkom under marchen.

Marchen fortsatte nu mod nordvest og sluttede i byen Schwerin, engang hovedstad i Hertugdømmet Mecklenburg-Schwerin, nu regeringsby i delstaten Mecklenburg. Kong Christian Xs Dronning Alexandrine var datter af den daværende hertug. I området ved Schwerin og byen Ludwigslust mødte fangerne enheder fra Den røde Arme og US Army.

Dødsmarscherne fra de mange kz-lejre var frygtede, og man regner med, at i alt ca. 250.000 kz-fanger omkom

Sporene fra kz-lejrene skulle slettes

Med Tysklands forestående nederlag var SS'erne i de første måneder af 1945 beordret til at slette sporene efter nazirigets ugerninger og massemord, inden Sovjethæren kunne nå frem.

Den 15. marts 1945 afgik med den tiladelse, som den svenske Grev Folke Bernadotte havde opnået/aftvunget fra SS-chefen Himmler, den første transport af skandinaviske fanger fra Sachsenhausen til Neuengamme ved Hamborg, hvorfra "de hvide busser" transportererede over 15.000 fanger, deraf ca. halvdelen skandinaviske, væk fra kz-lejrenes helvede.

Fra Sachsenhausen og Ravensbrück tvang SS den 20. og 21. april 1945 ca. 33.000 overlevende fanger, inkl. kvinder og børn, ud på march mod nordvest i retning mod Østersøen – ud på landeveje der allerede var overfyldt af civile flygtninge og værnemagtssoldater. Fangerne var i forvejen udhungrede og mishandlet i lejrene, og nu

Et uhyggeligt skilt

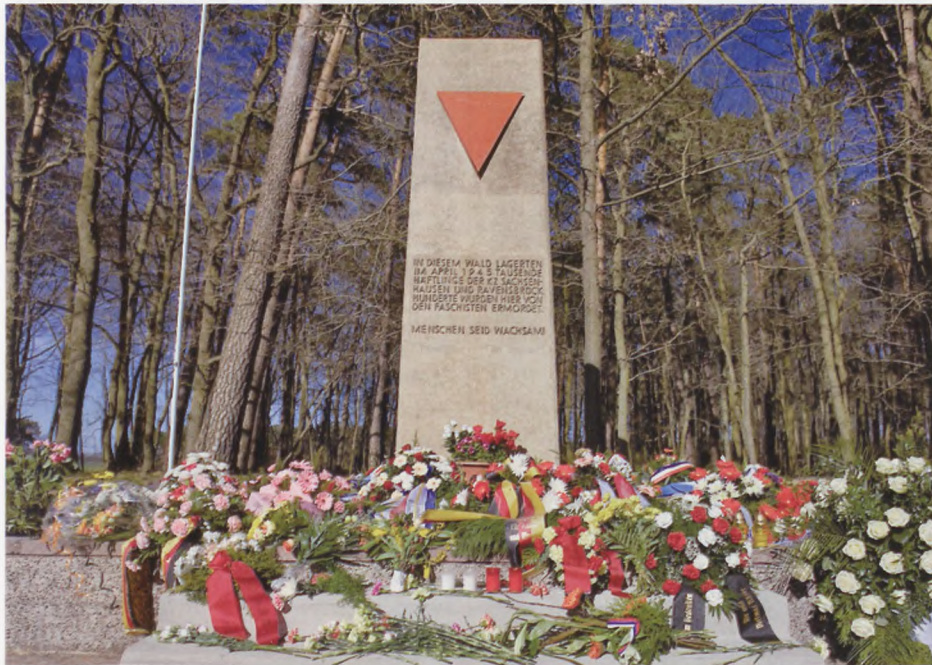
Stedet var den velplejede lille provinsby Rheinsberg i den tyske delstat Brandenburg, der ligger hele vejen rundt om den selvstændige forbundshovedstad Berlin. Byen minder lidt om Fredensborg, omgivet af sø og skov med det smukke Schloss Rheinsberg. Her boede i sin tid den preussiske kronprins Frederik (den senere Store), der var på dårlig fod med sin kongefader, som så i 1730'erne lod det nye slot bygge i god afstand fra sit berømte kongeslot Sanssouci i Potsdam.

Området ved Rheinsberg nord for Berlin havde to af de uhyggeligt berygtede kz-lejre: Sachsenhausen ved Oranienburg ca. en times kørsel nord for Berlin og Ravensbrück ved Fürstenberg mindre end en halv time fra Rheinsberg. Den førstnævnte var især for fanger fra hovedstaden Berlin, mens den anden især var for kvinder.

Da min kone og jeg første gang efter Tysklands genforening besøgte Rheins-

marchen renoveret

Mindesøjle opstillet 1975 for Todesmarchen til Belower Wald i april 1945 (Foto: Stiftung Brandenburgerische Gedänkstätte).

under marcherne i krigens sidste måneder, kun få undslap fra fangenskab under marcherne. Den tyske befolkning var overvejende ligegyldig over for fangerne på marcherne.

Istandsæt mindested

Den første markering af begivenhederne i Belower Wald var i form af en mindesten opsat i 1965. I 1975 blev skoven et officielt mindested, og i 1981 blev der bygget museumsbarakker og foretaget markeringer og indskrifter rundt om i den nærliggende del af skoven på ca. 20.000 kvadratmeter. For nogle år siden skete der alvorlige skader på mindestedet, da en yderliggående højregruppe forsøgte at brænde det.

Delstaten Mecklenburg-Schwerin har en meget aktiv organisation med opgave at bevare de betydelige minde-

der efter kz-lejrene i området. Belower Wald er en underafdeling af den store kz-lejr Sachsenhausen. Bygningerne og udstillingen om begivenhederne i Belower Wald har nu gennemgået en omfattende renovering (til over 5 mio. kr.), der blev indviet i slutningen af april i år i nærværelse af bl.a. over 100 overlevende deltagere i døds-marchen.

Det er en usædvanlig og uhyggelig oplevelse at stå på stedet og tænke på den ondskab og alle de trængsler, som march-fangerne måtte gennemgå. Først i lejrene og derpå på marchen. Besøg på mindestedet i skoven anbefales, men man skal helst være i egen bil og køre fra Wittstock dertil. Den sidste del af turen er en smal skovvej med brosten, hvad der forstærker den uhyggelige og øde stemning omkring mindestedet.

Yderligere oplysninger pr. computer fra f.eks.:
todesmarsch @ gedenkstaette-sachsenhausen.de eller
todesmarschmuseum@gedenkstaette-sachsenhausen.de

Medlemmer søges til dansk Sachsenhausen foreningen

På opfordring fra Den Internationale Sachsenhausen Komite, der er en sammenslutning af forskellige nationale Sachsenhausen foreninger, opstartes nu en ny dansk forening for tidligere fanger, pårørende og andre interesserede.

Har De interesse i at blive medlem af en kommende Sachsenhausen forening, opfordrer jeg Dem til at kontakte mig. Den officielle stiftelse finde sted, når interesserede har tilkendegivet ønske om medlemskab. Medlemskab kræver ikke tid, men interesse, så jeg håber på en bred tilslutning.

Venlig hilsen
Astrid Danielsen
Bregningevej 9
5700 Svendborg
tlf: 63210464

mail: astriddanielsen@hotmail.com

Bidrag til denne rubrik bedes sendt til
Peter Eigenbroth
Rolighedsvej 8a, 9690 Fjerritslev
mail: eig@fjerritslev.dk

90 år 7. september
Harry Jensen
Vestervej 9
8270 Højbjerg

75 år 28. august
Bente de Lisser
Bjerggårds Allé 83, Seden
5240 Odense NØ

70 år Per Kristensen
Hasseltoften 76
8361 Hasselager

65 år Per L. Andersen
Birkevungen 8
6715 Esbjerg

Holger Danske bogen

Hvorfor er den danske modstandsbevægelse blevet så dårligt behandlet? Det er blevet opklaret for mig ved at have læst bogen "Holger Danske", udgivet af Frihedsmuseets Venner. En ganske fantastisk bog der belyser, hvad modstandsbevægelsen gjorde for Danmark, og hvad de psykologiske følger var, og hvem der af de danske regeringsorganisationer der modarbejdede modstandsbevægelsen, både under og efter krigen.

De danske frihedskæmpere, af hvem mange døde, er aldrig rigtigt blevet hædret af deres fædreland, de har ikke engang fået en medalje og ej heller en mindesten ved Frihedsmuseet (det har kun kommunisterne, som jo kæmpede for Rusland).

Vidste I, at af de våben, som blev sendt til DK under krigen, blev kun få givet til undergrunden, resten blev gemt hen, så der ville være våben til at beskytte DK efter at krigen var vundet. Undergrunden blev nødt til at risikere livet for at få våben ved at tage dem fra tyskerne og de danske stikkere. Det var pr. ordre fra samarbejds-politikerne og "Den Lille Generalstab", som uden kamp overgav DK til tyskerne d. 9. april 1940. Fx. var Københavns havn fuld af miner, men om morgenen d. 9. april var der "mærkeligt nok" ingen til at betjene dem. Hvordan kunne det være? Havde tyskerne vidst, at vi ville gøre modstand, ville vi sikkert ikke være blevet besat, thi tyskerne skulle i en stor fart indtage Norge. De danske politikere tillod dem at løbe gennem DK meget hurtigt uden at mange skud blev affyret. Vi overgav os jo med det samme (som aftalt?).

General Gørtz og samarbejds-politikerne prøvede endog at få frihedskæmpere elimineret ved at beordre dem til at kæmpe imod tyskerne, der havde både mere erfaring i krig og langt mere effektive våben.

Vidste I, at Løjtnant Knud Skov blev likvideret d. 23. nov. 1944 på anledning af "Den Lille Generalstab", som sørgede for falske anklager? Der skulle være

dødsstraf for med vilje at få en modstandsmand likvideret af en dansk "regeringsafdeling".

Læs specielt siderne: 196, 219, 231, 325, 328-334.

Har I tænkt på, at "Bernadotte-hjemmene" i Roskilde og i Hadsund blev bygget for at frihedskæmperne kunne få et godt sted at leve i deres ældre dage? Regeringen sørgede for, at det kun blev tilfældet i 25 år, hvilket er alt for lidt, thi det var mest unge mennesker som forsvarede Danmarks ære. De fleste ældre var både bange og måske også autoritetstro. Jeg er glad for at sige, at mine forældre, som begge var "ældre", var aktive i modstandsbevægelsen, og bragte mig med ind. Så der er ikke mange frihedskæmpere, som i dag kan have gavn af disse specielle bygninger. Hvorfor? De risikerede livet, men blev alligevel aldrig rigtigt anerkendt af den danske regering og dens samarbejdspolitikere, som var på Hitlers side, medens det gik godt, ligesom Sverige, og da det gik slem, vendte de kåben og blev tilsyneladende glade for de allierede.

Historikerne har også "omskrevet" historien, da Tyskland nu er vor allierede. Men det ændrer jo ikke de historiske begivenheder. Jeg blev nødt til at korrekte en "historiker" mange gange (måske 10+), da han ved en rundgang i Frihedsmuseet blev ved med at sige noget, jeg vidste var helt forkert. Han gjorde næsten tyskerne til frihedskæmpernes venner og venner med jøderne. Han nævnte aldrig HIPO og de andre nazi-bevægelser, som dræbte mange gode danske modstandsfolk. Det var forfærdeligt at høre på alle de "politisk-korrekte" usandheder.

Jeg kan med mit hele hjerte anbefale bogen.

*Christian Kjær-Olsen,
Civilingeniør, Cand. Polyt.
3520 Rossmoor Parkway, No. 5,
Walnut Creek, CA 94595, USA
Tel: 1-925-939-2999
kjaerolsen@aol.com*

Hvad for en streg?

En af Besættelsens mest forhadte århusianere, stikkeren Grethe Bartram, bliver titelperson i et skuespil. Jyllands-Posten har mødt den 86-årige kvinde i hendes svenske hjem.

"PÅ DEN FORKERTE SIDE AF STREGEN". Den sætning viser, at JP overhovedet ikke har forstået noget af hvad hun gjorde. For penge solgte hun 47+ danskere til tyskerne, danskere som blev udsat for den slemme gestapo-tortur og derpå blev sendt til tyske KZ-lejre for at blive dræbt af sult. Hun var skyld i denne tortur og i den forfærdelige behandling i tyske koncentrationslejre, der var så dårlig, at 9 døde deraf. Og det for at hjælpe Danmarks arve-fjende, Tyskland. Resultat: Hendes liv for 9 danske modstands-soldaters liv, og livsvarige skader til dem der overlevede det tyske helvede.

Modstandsbevægelsen er ikke en morder-organisation, havde den været det ville hun ikke have levet i dag. Likvideringerne var gjort efter megen undersøgelse og uden tortur for at beskytte danske modstands-soldaters liv. Så hun var bare på den forkerte side af stregen. HVAD FOR EN STREG?

At hun bor i det tysk-venlige Sverige, som hjalp tyskerne med at nedkæmpe vore norske brødre ved at tillade tyske soldater og deres tunge bevæbninger at køre fra Finland til Norge, er forståeligt.

Hun hjalp fjenden, kostede danskere tortur og død, og det siger Jyllands Posten er bare at være på den forkerte side af stregen. I skulle skamme jer! I bør give en stor undskyldning på jeres forside til de danske modstandsfolk, der stadig lever på trods af hendes og andre stikkeres mål, nemlig at hjælpe fjenden med at udrydde så mange danske modstands-soldater som muligt.

*Christian Kjær-Olsen,
Civilingeniør, Cand. Polyt.
3520 Rossmoor Parkway, No. 5,
Walnut Creek, CA 94595, USA
Tel: 1-925-939-2999
kjaerolsen@aol.com*

Modstandsgrupperne var upolitiske

Foranlediget af omtalen i bladets martsnummer af mindehøjtideligheden på Skæring Hede den 2. december 2009, hvor formanden for De Erhvervshæmmedes jyske afdeling, C.C. Nielsen talte, har bladet modtaget nedenstående læserbrev:

Bestyrelsen for Gestapofangerne Randers har flere gange været med til mindehøjtideligheden på henrettelsesdagen den 2. dec. for gruppen fra Skæring Hede. Det var vi også i december 2010, hvor vi lagde fem buketter ved mindetræerne, og hvor et af vore medlemmer, som er den eneste overlevende af gruppen og tidligere – senest 4. maj 2008 – holdt tale, lagde en krans.

Min baggrund for at deltage i Gestapofangerens arbejde er, at min far kom til Frøslev-lejren og derefter til Neuen-gamme som kz-fange og slavearbejder, og da han kom hjem, var han meget syg – så syg, at han tilbragte ca. to år på bl.a. Kysthospitalet i Juelsminde. Tuberkulosen brød op igen det år, hvor jeg er født, nemlig 1954, så hele mit liv har jeg vidst, hvad min far var udsat for, fordi han troede på friheden for Danmark.

Jeg glædede mig til at høre årets taler, men jeg blev noget overrasket, da C.C. Nielsen begyndte sin tale. Han indledte med at sige, at han var inviteret af soldaterforeningerne, som opfordrede ham til at tale om foreningernes virke, men det ville han ikke – han ville fortælle om det, der skete dengang. Hjemmeværnet gør et stort stykke arbejde ved at køre for dem, der vil ære dem, der døde for Danmark, men denne dag, hvor det er en henrettelsesdag, hører det ingen steder hjemme.

C.C. Nielsen talte om politik, og at i grupperne var de alle borgerlige. Han må lide af erindringsforstyrrelse, for der blev overhovedet ikke snakket politik i grupperne – de var upolitiske og var kun rettet mod at få tyskerne ud af Danmark. Min far var medlem af A/S-gruppen i Randers, og den var også upolitisk. Dengang kendte alle hinanden, så man vidste godt, hvilket parti de tilhørte, men i den sammenhæng

Monumentet på Skovbakken i Randers.

betød det ikke noget. De fleste af drenge, som Skæring Hede gruppen bestod af, var fra Randers og ikke Århus, som det blev sagt i talen.

Da et af vore medlemmer – den sidste overlevende af gruppen – bagefter ville fortælle, hvordan det virkelig gik til, blev han standset. Det var ikke det rette forum, sagde man – men hvornår er det så? Aksel Sørensen er den sidste, der er tilbage, så hvis han ikke ved det, hvem gør så?

Jeg følte i den grad, at der blev trådt på nogle følelser og holdninger, som pårørende og efterladte havde og har; det var lidt uhyggeligt og oprørende at høre på som pårørende. Bagefter var der en negativ stemning, som var svær at ryste af sig igen.

Gestapofangerne fra Randers har haft kontaktet Randers Kommune for at høre, om kommunen havde tænkt sig et arrangement i anledning af 65-året for Danmarks befrielse. Den 4. maj om morgenen blev vores formand ringet op fra Randers Kommune, men det var jo lidt sent, hvis medlemmerne skulle have haft besked. Men vi var ude med blomster og kranse den 4. maj på Nordre Kirkegård, og der blev holdt taler i

anledning af 65-året for befrielsen. Det var højtideligt med fanen og sangen "Altid frejdig". Til sidst tog vi på Skovbakken for at lægge en blomst ved monumentet for de, som døde for Danmark. Det er en flot kvinde, som står med den ene fod på en væltet træstamme.

Mens jeg så på monumentet, glædede jeg mig over, at der var nogen dengang, som turde kæmpe, også selv om det betød døden for nogen. Jeg er sikker på, at hvis de havde været her i dag, ville de være glade med mig over, at Danmark er frit og har været det i 65 år.

Om aftenen var der et arrangement på Skæring Hede, hvor lederen af Frihedsmuseet i Århus holdt tale. Det var en god tale, sagde vores formand Ebba Hjortshøj. Min mand og jeg kunne desværre ikke komme om aftenen. Men med Hjemmeværnets indsats gik det rigtig godt.

Nu glæder vi os til den 29. juni, hvor vi traditionen tro lægger en krans i Hvidsten på deres henrettelsesdag.

Marion Jensen
Medlem og kasserer i
Gestapofangerne Randers

BØGER

ved Erik Heimann Olsen

9. april – hele historien

Af Dan Hilfig Petersen. Schönberg. 372 sider, ill. 299 kr.

I forordet til bogen redegør bogens forfatter for dens indhold: Det militære overfald på Danmark 9. april 1940 og befolkningens reaktioner på landets nye tilstand. Der redegøres for de advarsler, Danmark fik forud, men sad overhørig, og for den tyske planlægning af overfaldet. Man kan måske tro, at der er skrevet nok om denne mørke dato i Danmarkshistorien. Men bogen giver en fyldig og overskuelig beretning om begivenhederne sted for sted rundt om i landet, og man fyldes med beundring for de unge værnepligtige, der med gamle våben lå udekket på gader og marker og med håndvåben og små kanoner kæmpede mod tyskernes panservogne og tanks. Skræmt af Hitler og hans Wehrmacht forbød regeringen modstand mod den tyske invasion og overgav Danmark til besættelsesmagten. Efter krigen nedsatte politikerne en parlamentarisk kommission, der efter 10 år nedkom med en betænkning i 15 bind, den fylder over en halv meter på min bogreol. Politikerne frikendte sig for ethvert ansvar, og det bedste, der kan siges om betænkningen er, at den udgør et fyldigt kilde-materiale om begivenhederne dengang og deres baggrund. Bogen er opdelt i kapitler med underafsnit og derved overskuelig, også til opslagsbrug.

Modstandskvinder

Af Kathrine Læsø Engberg. Peoples Press, 276 sider, ill. 249 kr.

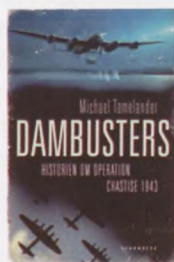

Undertitlen er: "Kvinder i den danske modstandsbevægelse fortæller". Med indledning af min gamle

medarbejder Sven Ove Gade, der har skabt den fine biografi om Flemming Juncker og nu arbejder på en bog om Toldstrup, indeholder bogen 8 beretninger fra Liss Richardt, Elisabeth "Lis" Bomhoff, Gertrud Pedersen, Claudia Espegaard, Else Marie Pade, Lis Mellemggaard (se også "Modstandskampen" 4/2009 side 14), Inge Nielsen og Annie Langberg – alle kvinder, der deltog aktivt i farligt og risikabelt modstandsarbejde under besættelsen. Et eksempel: på Frederiksberg, hvor jeg bor, findes vejen Bomhoffs Have, der er kommunalbestyrelsens hyldet og minde om familien B. og dens modstandsindsats, der kostede to familiedømmede livet, resten af dem ophold i Frøslevlejren og dens store villa sprængt i luften af tyskerne som tilholdssted for Holger Danske. Andre af de omtalte kvinder var kurerer for bl.a. den legendariske, jyske nedkastningschef Toldstrup, og Lis Mellemggaard var en af de få kvinder i Holger Danske, de syv mandlige medlemmer af hendes gruppe blev alle henrettet. Tilbage i 1940'erne var kønsrollemønstret et andet end i dag, men disse kvinder lod sig ikke afskrække – hverken af mænd eller tyskere. Men ud over de kvinder, der var med i den organiserede modstand, var der mange tusinde andre, der stod bag "mændene" og sørgede for dagligdagens fornødenheder, bl.a. kost, logi, tøj, mad, vask. De var måske ikke i modstandsbevægelsen, men alligevel i modstandskampen.

Dambusters

Af Michael Tamelander, oversat af Ejler Hinge-Christensen. Schönberg, 299 kr. Indbundet, ill.

Bogens titel dækker navnet på RAF's vel mest berømte bombereenhed: 617 Squadron. Navnet skyldtes et af luftkrigens mest komplicerede luftangreb: ødelæggelsen af de tre vældige dæmninger ved Eder, Möhn og Sorpe i Middtyskland, kodenavn "Operation Chastise". De hydro-elektriske værker dér forsynede en betydelig del af industrierne i Ruhr-området med el. For at ødelægge eller i hvert fald beskadige dæmningerne tilstrækkeligt, måtte man lave bomber, der kunne gå til bunds og først sprænges under vandet ved foden af dæmningerne. Dette

klarede tekniker-videnskabsmanden Barnes Willis, men det tog ham og RAF næsten et år at finde løsningen og få den teknisk gennemprøvet. Og alt i "Operation Chastise" skulle foregå i dybeste hemmelighed. Til opgaven havde RAF udpeget 617 Squadron med Wing Commander Guy Gibson som chef. Den 16. maj 1943 startede 617s 19 firemotorede Lancaster-bombefly, hver med en besætning på 7 mand. Missionen lykkedes i betydelig grad og førte til dens berømmelse i presse, bøger og film. 34 af deltagerne modtog udmærkelser, Gibson fik den højeste, VC (Victoria Cross), for under hele angrebet at have afledt tyskerne opmærksomhed fra de efterfølgende angrebsfly. 8 af de angribende fly vendte ikke tilbage, et tab på 56 mand. (Indsatsen som flyver var farlig, af de 19 piloter ved angrebet oplevede kun 7 freden i 1945). Bogen behandler også spørgsmålet som omkostninger, indsats og risiko og tabene af menneskeliv i den tyske civilbefolkning.

Outze

Af Ole Lange og Alex Frank Larsen. Informations Forlag. 849 sider, rigt ill., indbd. 399 kr..

Redaktør Børge Outze (1912-80) var og er så berømt som skaber af det illegale nyhedsbureau og efterkrigstidens dagblad af samme navn, at et kæmpeværk på 850 sider om ham kan nøjes med denne korte titel. Forfatteren kunne endda måske kunnet nøjes med det "o", som Outze gennem årene signerede sine mange tusinde lederartikler på Informations forside fra 5. maj 1945.

Outze var fra Fyn og kom til København i 1936. Under besættelsen var han kriminalmedarbejder på dagbladet Nationaltidende og ved siden af dette redaktør af politifolkenes fagblad. Det gav ham fingeren på pulsen om begivenhederne i landet og gjorde ham ganske naturligt til en central skikkelse i pressen. Han begyndte tidligt og i det små at informere venner og bekendte uensureret om dagens begivenheder og udbyggede efter 29. august 1943 dette til en daglig, hemmelig nyheds-tjeneste om besættelsestidens begivenheder, som var basis for den illegale presse og med tæt kontakt til Frihedsrådet. I efteråret 1944 blev Outze taget

af tyskerne, men slap ud under foregående af at ville samarbejde med dem. I stedet gik turen til Sverige og det danske modstandsarbejde derovre. Kort før 5. maj 1945 gik turen tilbage over Sundet, og på dagen besatte Outze og en styrke fra "Korps Aagesen" den nazistiske avis "Fædrelandet"s trykkeri og redaktionskontorer, Store Kongensgade 40, hvor dagbladet "Information" stadig holder til 65 år efter.

Det har ofte været en kamp for dagbladet at overleve, men med Outze i spidsen og som berømt lederskribent kom avisen i god gænge i en bladverden præget af konkurrence, oplags- og annonceproblemer. Bogen er et vægtigt bidrag til historieskrivningen, for os fra dengang ikke mindst om besættelsesårenes personer, begivenheder og steder, også vægtmæssigt med sine 850 sider, hvoraf næsten 250 dækker besættelsesårenes begivenheder, steder og personer.

Mindelunden i Ryvangen

Kammeraternes Hjælpefond.
60 sider ill., 50 kr.

I RYVANGEN

Kammeraternes Hjælpefond har udgivet en ny udgave af den lille bog om Mindelunden, der i sin tid blev skrevet af redaktøren for dette blads forgænger, "Pigtråd".

Bogen fortæller om baggrunden for etablering af Mindelunden, og om arbejdet med at etablere gravpladserne. Bogen indeholder en komplet oversigt over dem, der ligger begravet i Mindelunden, samt de 151 navne, som er forevigtet i pergolaen. Endvidere er beskrevet mange af de større mindehøjtideligheder, der er foregået i Mindelunden.

Bogen kan købes i vagtmesterkontoret i Mindelunden eller ved henvendelse til kassereren for Kammeraternes Hjælpefond, Poul Brandt (se bladets bagside).

Huset på Anholt solgt

På et møde i Fredericia d. 14. april 2010 mødtes de 4 likvidatorer for Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen 1940-45 med advokat Søren Frandsen fra advokatfirmaet "Fredericia" for at afslutte salget af foreningens feriehus på Anholt.

På det sidste ekstraordinære landsmøde den 15. november (se Modstandskampen nr. 4, dec. 2009) vedtog forsamlingen at sælge huset, og Jysk Afdeling ved formand C.C. Nielsen påtog sig opgaven. Efter et dygtigt forarbejde sammen med ejendomsmægler og advokat fandt man en køber, som var villig til at betale den foreslåede pris. Afdelingen udtrykte på mødet den 14. april den største tilfredshed med salget og med de foregående forhandlinger, som bl.a. havde medført en del rejser til Anholt.

Huset blev den 1. april overdraget til køberne: Anders Rytter, Ørkenvej 6, 8592 Anholt og Claus Jannik Skak, Udsigten 29, 2820 Gentofte, og salgssummen overført til advokat Søren Frandsen.

Likvidatorerne mødtes med Søren Frandsen for at underskrive de nødvendige papirer ved salget, og det blev oplyst for os, at sælger først den 1. juli er fritaget for det endelige ansvar vedrørende en evt. jordforurening.

På et efterfølgende mindre møde påtog Sjællands Afdelingen sig at stå for udbetalingen af salgsprovenuet til Modstandskampen, når bladudvalget skønner det nødvendigt, ligesom formanden for Sjællands Afd. Mogens Henrik Nielsen fik fuldmagt til at hæve på den konto, som skal oprettes af Sjællands Afd.

Den nye ejer, Anders Rytter, har oplyst, at han gerne vil udleje huset, og evt. interesserede kan henvende sig til ham på tlf. 4097 9684. Yderligere oplysninger om salget kan fås hos undertegnede.

Birgit Lund oplyste, at hun nu ville fordele foreningens formue på kr. 50.581,00 efter de retningslinier, man havde vedtaget, til de 4 afdelinger i forhold til deres medlemstal.

Mogens Henrik Nielsen

Erhvervshæmmede, Sjællandsafdelingen....

Tur til Tyskland

Sjællandsafdelingen vil igen i år arrangere en tur til Tyskland for foreningens medlemmer. Turen vil begynde fra Bernadottegården i Roskilde søndag d. 5. september og vil slutte fredag d. 10. september samme sted.

Turen er under planlægning, men vi kan allerede nu afsløre, at vi skal bo i byen Celle, som vil danne udgangspunkt for ture til Bergen Belsen, Hannover Stöcken, Porta Westfalica samt interessante steder der viser noget af det vanvid som nazisterne besad.

Turen vil koste ca. kr. 3000,- kr. pr.

person for delt dobbeltværelse. Ring for yderligere oplysninger til Emmy Reitoft 42 40 14 95. Tilmelding til turen til Mogens Henrik Nielsen tlf. 46 75 77 13.

Turen gennemføres i liftbus, der er ikke hjælpere med på turen, så hvis man har brug for hjælper, skal man selv have en med.

*Med venlig hilsen
På rejsegruppens vegne
Emmy Reitoft*

Helle Elmgrenn
Sorgenfrigårdsvej 108 A
2800 Lyngby

ADRESSELISTE

ERHVERVSHÆMMEDE

FRA FRIHEDSKAMPEN

Odense afd.: Fmd.: Alfred Andersen,
Bregnevej 7, 5220 Odense SØ,
tlf. 66 11 58 69.

Omegnsafdelingen:

Sydkajen 4.1.th, 3600 Frederikssund,
tlf. 47 53 02 48.

Fmd.: Eigil Skov Jørgensen,
giro 8011788, sociale sager.

Sjællands afd.:

Fmd.: Mogens Henrik Nielsen,
Nystedvej 14, Veddelev, 4000 Roskilde,
tlf. 46 75 77 13.

Kass.: Benny Rasmussen
Rungsted Strandvej 181 B
2960 Rungsted, tlf. 45 86 63 72.

Jysk afd.: Fmd.: C. C. Nielsen,
Lundingsvej 7, 7000 Fredericia,
tlf. 75 92 34 72.

Kass.: Birgit Lund, Skovparken 76 B,
6000 Kolding, tlf. 75 53 73 53.

Sekretær: Hans Jørgen Dahlhus,
Herredsvej 16, 7000 Fredericia.
Tlf. 75 94 35 83

(Postadresse: Sekretær)

ALLIEREDE KRIGSSEJLERES VETERANFORENING

Fmd.: Else Lizier, Tårnvej 20, 2610 Rødovre,
tlf. 36 70 03 68.

Kass.: Erik Qvist, Udsigten 16, 4220 Korsør,
tlf. 58 37 78 06.

DACHAU-KLUBBEN

Fmd.: John Nielsen, Margrethesvej 28, Ejby,
4070 Kirke Hyllinge, tlf. 46 40 50 87.
Giro: 87 446 867.

FORENINGEN AF GESTAPOFANGER FRA BESÆTTELSEN

Fmd.: Jørn Jensen, Parkallé 261,
2605 Brøndby, tlf. 43 96 35 18.

Kass.: Salle Fischermann,
Toftekærvej 28 C, 2820 Gentofte,
tlf. 39 65 89 90.

GESTAPOFANGERNE RANDERS

Fmd.: Ebba Hjortshøj, tlf. 86 42 77 29
Hermann Stillingsvej 17, 8930 Randers NØ.
Kass.: Marion Jensen, Mølløvænget 6,
9560 Hadsund, tlf. 20 22 59 54.

FRIHEDSKAMPENS VETERANER

Henvendelse kan ske til
Eigil Skov Jørgensen (Foss),
tlf. 47 53 02 48 eller

Bent Nielsen,
Strandjægervej 78, 2791 Dragør,
tlf. 32 53 07 16.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Formand: Martin Frøland, Ellemosevej 107,
2900 Hellerup, tlf. 39 68 15 25
Kasserer: Poul Brandt, Engbovej 104,
2610 Rødovre, tlf. 36 41 33 24

FRIHEDSKAMPENS FREDNINGS- OG MINDEFOND

Amaliegade 18, 1256 København K,
tlf. 33 40 10 10
Fmd.: Chr. Eugen-Olsen
Sekretær: Jens Ege, N. Jespersens Vej 10,
2000 Frederiksberg, tlf. 38 33 52 08
Ansøgninger om støtte fra fonden kan rettes til
ovenstående adresse.
Bidrag til fondens arbejde kan sendes til
fondens konto i Spar Nord Bank
reg.nr. 9061 konto nr. 4569856065

HANNOVER-STÖCKEN

Henv.: Erik Tanne, Farum St. Torv 29, 1. th.,
3520 Farum, tlf. 44 95 87 35.

HORSERØD STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Anton Nielsen,
Møllevvej 17, 3650 Ølstykke, tlf. 47 17 90 69.
Kass.: Hanna Kirkegaard,
Jesper Brockmandsgade 2, 2200 København N.
Tlf. 22 12 49 25.

VENNEKREDSEN I DANMARK FOR KZ NEUENGAMME

Fmd. Helle Sørensen, Borgervænget 92, 2. tv,
2100 København Ø. Tlf. 59 18 66 89 · 20 45 19 29.
Kass.: Gitte Sundahl, Søkildevvej 3,
5970 Ærøskøbing, tlf. 62 52 21 50.
Giro 807.3481.

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN

Fmd.: Peder Søgård, Reedtzholmvej 114,
4736 Karrebæksminde, tlf./fax 55 44 10 32.
E-post: pse17@dadlnet.dk.

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Birgit Krasnik Fischermann,
Gl. Vartov Vej 29, 2. tv.,
2900 Hellerup, tlf. 39 62 83 55.
Kass.: Michael Fingeret, Herman Triers Plads 2,
1631 Kbh. V, tlf. 35 37 11 21

DANSKE VETERANER 1940-45

Formand Erik Kragelund,
nysejler@webspeed.dk
Sekretær Max Roe, maxroe_sen@msn.com

FORH. KONTORCHEF I FRIHEDSFONDEN

Anna-Lise Clausen, Præstefælledvej 67,
2770 Kastrup, tlf. 32 51 50 13.

ARBEJDSKADESTYRELSEN

Sankt Kjelds Plads 11, Postboks 3000,
2100 Kbh. Ø, tlf. 72 20 60 00, fax 72 20 60 20.

AMICALE INTERNATIONALE DE NEUENGAMME (AIN)

Vicepræsident Ernst Nielsen,
Sofielunden 14, 2600 Glostrup.

FÉDÉRATION INTERNATIONALE DES RÉSISTANTS, DANMARK (FIR)

Formand: Allan Christiansen, Ibsvej 94,
2880 Bagsværd, tlf. 44 98 48 24.
Kasserer: Bodil Enoch,
Brøndbyøster Torv 51, 5. th. 2605 Brøndby,
tlf. 36 75 45 94.

BERNADOTTEGÅRDEN

Bernadottégården 94, 9560 Hadsund,
tlf. 96 53 13 50.

BERNADOTTEGÅRDEN

H.H. Kochsvej 4, Himmelev, 4000 Roskilde,
tlf. 46 31 60 00.

MINDELUNDEN RYVANGEN

Tuborgvej 33, 2900 Hellerup, tlf. 39 62 14 67.

BANGSBO MUSEUM

9900 Frederikshavn, tlf. 98 42 31 11.

FRIHEDSMUSEET

Churchillparken 7, 1263 København,
tlf. 33 13 77 14.

MUSEET FOR FRØSLEVLEJREN

Lejrvejen 83, Frøslev, 6330 Padborg,
tlf. 74 67 65 57.

MUSEET PÅ KOLDINGHUS

Postboks 91, 6000 Kolding, tlf. 76 33 81 99.
Åbent kl. 10-17.

HORSERØDLEJRENS MUSEUM

Esrumvej 367, 3000 Helsingør, tlf. 72 55 20 47.
Åbent søndag, tirsdag og torsdag kl. 11-15.

BESÆTTELSESMUSEET I ÅRHUS 1940-45

Mathilde Fibigers Have 2 (v/ Domkirken)
8000 Århus C, tlf. 86 18 42 77, fax 86 18 42 83.
Fond reg. nr.: 12844.

HISTORISK SAMLING

FRA BESÆTTELSESTIDEN,
Niels Bohrs Alle 9, 6700 Esbjerg.
Åbent tirsdag kl. 10-12 og torsdag kl. 10-18.

ODENSE HISTORIE 1940-45

Brandts Passage 15,1.tv
5000 Odense C, tlf. 66 19 40 45.
Åbent d.1.lørdag i måneden kl.13-16

FERIEMULIGHEDER:

Anholt: 4. Maj-huset, Gennem Landet 80 A,
8592 Anholt.
Sengeplads til 12 personer.
Henvendelse til Jens Jensen,
Fredericiavej 6, 7000 Fredericia, tlf. 50 92 92 15.